

ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ДЕРЖАВИ ТА РЕГІОНІВ – ФАКТОР ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ

Сучасна фаза суспільного розвитку переживає процес формування суспільства інноваційного спрямування. В розвинутих країнах світу інновації перетворилися на один з основних факторів економічного зростання і зайняли центральне місце в економічній політиці країн, які спрямовані на забезпечення високого динамізму національної економіки. Це привело до того, що приріст валового внутрішнього продукту таких країн на 75-80 % визначається саме інноваційною складовою економіки, побудованою на унікальних технологіях, а також до створення світового ринку високотехнологічної продукції, де частка інноваційних продуктів постійно зростає і становить на сьогодні майже 80 %.

Неможливість самостійного існування країн в сучасному світі, розвиток інтернаціоналізації та світового господарства обумовлює необхідність науково-виробничого об'єднання підприємств всіх країн світу та дружнього обміну інноваційними здобутками. Як показує практика, дохід від трансферу технологій у провідних країнах світу складає мільярди доларів щорічно і перевищує обсяги виробництва продукції найпотужніших галузей промисловості. За оцінками експертів обсяг світової торгівлі ліцензіями на об'єкти інтелектуальної власності щорічно зростає на 12 %, в той час як темпи зростання світового виробництва не перевищують 5 % на рік [1].

В Україні тенденції формування та розвитку інноваційної сфери також мають позитивні зрушення. Проте існує і низка проблем, яка уповільнює технологічно-інноваційний розвиток. Серед них: низька сприйнятливність підприємницького сектора до інновацій, фінансування науково-технічних розробок, відсутність коштів на придбання сучасних інформаційних технологій, відтік кадрів з країни; старіння і вибуття технічних засобів, нерозвиненість інноваційної інфраструктури, виробничих відносин, практично повна відсутність фондів підтримки малого інноваційного підприємництва та початкових стадій інноваційної діяльності, слабкий зв'язок між обсягами фінансування та науковими результатами тощо.

Наукоємність промислового виробництва в Україні на сьогодні складає приблизно 3 %, що у десятки разів менше рівня високорозвинених країн. Як показує практика приріст же валового

І МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЯ
«Проблеми та перспективи інноваційного соціально-економічного розвитку
в умовах глобалізації: регіональний вектор», Ізмаїл - 2012

внутрішнього продукту в розвинених країнах на понад 70 % досягається саме за рахунок інноваційних факторів, використання патентів та "ноу-хау". В Україні ж цей показник складає менше 1 %. Крім цього, за оцінками деяких фахівців, 70% фінансування дослідних робіт в Україні продовжує спрямовуватися на технології четвертого укладу [2].

Непослідовність у проведенні державної політики у сфері наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності та недостатня підтримка державою процесу впровадження результатів науково-технічної діяльності у виробництві слабо сприяють закріпленню сировинно-експортної моделі українського виробництва та орієнтації інтелектуальних ресурсів українських громадян на підтримку інноваційного розвитку інших країн.

Українська економіка має потребу у впровадженні ефективних механізмів щодо підтримки інновацій на всьому ланцюзі від етапу зародження нової ідеї до етапу практичного впровадження та організації серійного промислового випуску новітньої продукції.

З метою підвищення конкурентоспроможності сектору наукових досліджень і розробок в Україні, удосконалення інструментів державної підтримки інноваційної діяльності, забезпечення розвитку національної інноваційної системи та інфраструктури інноваційної діяльності, підвищення ефективності бюджетного фінансування наукової сфери завдяки впровадженню критеріїв оцінювання результативності бюджетних наукових установ прийнято Закон України "Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні".

Законом створені умови для інноваційного розвитку окремих регіонів України шляхом формування та реалізації середньострокових пріоритетних напрямів інноваційної діяльності регіонального рівня, передбачено середньострокові пріоритетні напрями регіонального рівня, що реалізуються шляхом формування та виконання регіональних, місцевих інноваційних програм та окремих інноваційних проектів.

Для реалізації зазначених пріоритетних напрямів державою запроваджуються заходи щодо:

- розвитку інноваційної інфраструктури (інноваційних центрів, технологічних парків, наукових парків, технополісів, інноваційних бізнес-інкубаторів, центрів трансферу технологій, інноваційних кластерів, венчурних фондів тощо);

- першочергового розгляду заявок на винаходи, що відповідають середньостроковим пріоритетним напрямам загальнодержавного рівня;

- прямого бюджетного фінансування та співфінансування; відшкодування відсоткових ставок за кредитами, отриманими суб'єктами господарювання у банках;

- часткової компенсації вартості виробництва продукції;

- кредитів за рахунок коштів державного бюджету, кредитів (позик) і грантів міжнародних фінансових організацій, залучених державою або під державні гарантії;

- субвенцій з державного бюджету місцевим бюджетам; податкових, митних та валютних преференцій.

Регіональна інноваційна система на відміну від національної інноваційної системи має функціональні особливості, а саме: наявний інноваційний потенціал, рівень розвитку інноваційної інфраструктури, інституційне середовище тощо .

І МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЯ
«Проблеми та перспективи інноваційного соціально-економічного розвитку
в умовах глобалізації: регіональний вектор», Ізмаїл - 2012

Процес формування регіональної інноваційної системи передбачає забезпечення комплексної та системної взаємодії підприємств і установ державного та приватного секторів, що сприяють реалізації інноваційних процесів в межах регіону, зокрема здійснюють генерування, трансфер та використання нових знань, навичок і технологій.

Так, Л.А.Яремко зазначає, що "регіональний масштаб є найприйнятнішим для розгортання плідної інноваційної діяльності, позаяк її передумовою є локалізація інноваційних структур".

А регіональна інноваційна система – публічно-приватний форум співпраці бізнесу, регіональної адміністрації, органів місцевого самоврядування та держави, в якому беруть участь науково-дослідні, освітні установи, структури сприяння інноваційній діяльності та трансферу інновацій, а також недержавні організації, що надають можливість активізувати місцеві чинники збільшення та кращого використання наявного економічного потенціалу".

Також Урядом прийнято Державну цільову економічну програму "Створення в Україні інноваційної інфраструктури" на 2009-2013 роки", якою передбачено створення інноваційної інфраструктури, здатної забезпечити ефективне використання вітчизняного науково-технічного потенціалу, підвищення інноваційності та конкурентоспроможності національної економіки. Тут першочергову увагу приділено підтримці малого інноваційного бізнесу, інфраструктурному забезпеченню інноваційної діяльності у вищих навчальних закладах, розбудові інноваційної інфраструктури на базі наукових установ, міжрегіональній координації інноваційної діяльності [5].

Цікаво, що серед українських областей сьогодні Донецьк переконливо лідирує за інтенсивністю і системністю реалізації інноваційних перетворень. Програма науково-технічного розвитку на період до 2020 року прийнята і діє лише в Донецькій області", – відзначив В.Семиноженко. На його думку, стратегічне планування науково-технічного і інноваційного розвитку повинно стати звичайною практикою для всіх регіонів України.

Також В.Семиноженко зазначив, що запорукою успішних перетворень є консолідація зусиль влади, національного бізнесу та українського суспільства. Тільки потрібно, щоб держава, бізнес і суспільство рухалися в одному напрямку, підтримуючи один одного.

Тому посилення співпраці між гілками законодавчої і виконавчої влади, між бізнесом і владою, вироблення узгоджених підходів до створення адекватних умов для активізації інноваційної діяльності, сприятиме ефективному використанню вітчизняного науково-технічного потенціалу, підвищенню інноваційності та конкурентоспроможності національної економіки.

I МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЯ
«Проблеми та перспективи інноваційного соціально-економічного розвитку
в умовах глобалізації: регіональний вектор», Ізмаїл - 2012

Список літератури:

1. Державна програма економічного і соціального розвитку України на 2012 рік, www.me.gov.ua.
2. Закон України "Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні", www.rada.gov.ua.
3. Національна доповідь про стан та перспективи розвитку підприємництва в Україні. Київ-2010, 215 с.
4. Формування ринкової економіки: зб.наук.праць.- Спец. вип. Регіональний розвиток України: проблеми та перспективи: у 2-х ч. Ч. 2. – К.: КНЕУ, 2011. - 675 с.
5. Офіційний сайт Державного агентства з питань науки, інновацій та інформатизації України, www.dknii.gov.ua.